WERKEN IN HET LICHT

Lezen:
2 Thessalonicenzen 3:6-15

Inleiding

“Klaplopers en nachtuilen” is een bekende, enigszins spottende uitdrukking. Een klaploper leeft van de inspanningen van anderen zonder zelf verantwoordelijkheid te nemen. Een nachtuil is iemand die laat opblijft en daardoor ’s morgens moeilijk op gang komt. De Bijbel gebruikt deze woorden niet. Toch spreekt de Schrift wel duidelijk over luiheid, verantwoordelijkheid, ordelijk leven en leven in het licht.

Daarbij is voorzichtigheid nodig. Niet iedereen die laat werkt, is een nachtuil in negatieve zin. Er zijn mensen die nachtdiensten draaien, slecht slapen of door ziekte een ander ritme hebben. Ook rust is een gave van God. Het gaat in deze studie daarom niet om een bepaald tijdstip waarop iemand opstaat, maar om de vraag hoe wij omgaan met onze roeping, onze tijd en de inzet van anderen.

In 2 Thessalonicenzen 3 spreekt Paulus streng over gemeenteleden die niet wilden werken. Zij waren niet alleen zelf passief, maar bemoeiden zich ondertussen wel met het leven van anderen. Dat maakt dit gedeelte bijzonder actueel. Hoe voorkomen wij dat wij van anderen verwachten wat wij zelf nalaten? En hoe leren wij leven als mensen die Christus toebehoren?

Bijbelstudie

Paulus begint in 2 Thessalonicenzen 3:6 met een opdracht in de naam van de Heere Jezus Christus. Het gaat dus niet om een persoonlijke voorkeur van Paulus of om een advies voor een betere organisatie. De gemeente moet afstand houden van broeders die onordelijk leven en zich niet houden aan de ontvangen apostolische overlevering. “Onordelijk” betekent hier: zonder goede orde, zonder bereidheid verantwoordelijkheid te dragen.

In vers 7 tot en met 9 wijst Paulus op zijn eigen voorbeeld. Tijdens zijn verblijf in Thessalonica heeft hij niet werkeloos geleefd. Hij heeft evenmin zonder betaling van anderen gegeten, maar zich ingespannen om niemand tot last te zijn. Paulus had als apostel recht op ondersteuning; andere Bijbelgedeelten maken dat duidelijk, bijvoorbeeld 1 Korinthe 9:14. Toch heeft hij in deze situatie vrijwillig afgezien van dat recht, om de gemeente een voorbeeld te geven. Dat voorbeeld is geen verheffing van zelfredzaamheid tot hoogste deugd. Het laat zien dat christelijke vrijheid niet betekent dat men altijd aanspraak maakt op wat men kan krijgen.

Dan volgt in 2 Thessalonicenzen 3:10 de bekende uitspraak: “Als iemand niet wil werken, zal hij ook niet eten.” Dit is een letterlijke Bijbeluitspraak, geen spreekwoord dat los van de context staat. Het woord “wil” is belangrijk. Paulus spreekt niet over iemand die niet kán werken door ziekte, ouderdom, gebrek aan werk of andere omstandigheden. De Bijbel roept juist op om zwakken te dragen en behoeftigen te helpen, zoals blijkt uit Galaten 6:2 en Efeze 4:28. Paulus veroordeelt opzettelijke werkweigering wanneer iemand wel mogelijkheden heeft, maar liever leeft van de inspanning van anderen.

In vers 11 noemt Paulus twee kenmerken van dit gedrag. Sommigen werken helemaal niet, maar bemoeien zich wel met wat anderen aangaat. In het Grieks zit daar zelfs een woordspeling in: zij zijn niet werkzaam, maar wel bemoeizuchtig. Wie zijn eigen roeping verwaarloost, kan veel tijd overhouden om kritiek te leveren, geruchten te verspreiden of zich met andermans zaken te bemoeien. Spreuken 26:17 waarschuwt eveneens tegen het zich mengen in een twist die iemand niet aangaat. 1 Timotheüs 5:13 noemt mensen die rondlopen, kletsen en zich met verkeerde dingen bezighouden. Leegte in het eigen leven kan leiden tot onrust in het leven van anderen.

Paulus roept deze mensen op om rustig te werken en hun eigen brood te eten. Dat “rustig” betekent niet lui of passief, maar ordelijk en zonder ophef. Een christen hoeft zich niet voortdurend te bewijzen. Gewoon trouw zijn in het werk dat God geeft, kan een geestelijke oefening zijn. In Kolossenzen 3:23 schrijft Paulus dat wij ons werk van harte moeten doen als voor de Heere. Het dagelijkse werk krijgt daardoor een plaats in de dienst aan God. Niet alleen preken, besturen of zichtbaar kerkelijk werk heeft waarde. Ook eerlijk arbeid verrichten, een gezin verzorgen, een beroep uitoefenen of trouw beschikbaar zijn voor anderen kan gehoorzaamheid aan God zijn.

Spreuken 6:6-11 gebruikt de mier als voorbeeld van ijver en vooruitzien. De spreukendichter spreekt daar in scherpe, beeldende taal over iemand die telkens blijft liggen en uitstel op uitstel stapelt. Spreuken 24:30-34 tekent opnieuw een verwaarloosd veld en een ingestorte muur. De les is niet dat ieder uur productief moet zijn. Wel wordt gewaarschuwd tegen een levenshouding waarin gemak belangrijker wordt dan verantwoordelijkheid. De uitdrukking “nog even slapen, nog even sluimeren” is een Bijbels beeld van uitstel, niet een veroordeling van gezonde slaap.

Ook het Nieuwe Testament spreekt over nuchterheid en waakzaamheid. In 1 Thessalonicenzen 5:4-8 noemt Paulus gelovigen kinderen van het licht en van de dag. Dat is in de eerste plaats geestelijk bedoeld. Nacht en duisternis staan daar voor leven zonder God en zonder verwachting van Christus. In Romeinen 13:11-14 wordt de gemeente opgeroepen de werken van de duisternis af te leggen en zich te bekleden met de Heere Jezus Christus. De “nachtuil” is daarom niet simpelweg iemand die ’s avonds laat wakker is. Het gevaarlijkste nachtleven is een leven waarin men geestelijk slaapt, Christus vergeet en zich overgeeft aan zondige begeerten.

Tegelijkertijd laat de Bijbel zien dat Jezus Zelf op ongewone tijden bad. Markus 1:35 vertelt dat Hij vroeg in de morgen naar een eenzame plaats ging. Dat is geen wettisch voorschrift voor alle gelovigen, maar wel een aansporing om de omgang met God niet steeds te laten verdringen

door gemak, drukte of verstrooiing. Psalm 90:12 bidt om wijsheid om de dagen te tellen. Onze tijd is niet onbeperkt. Wie zijn leven ontvangt als gave en opdracht, vraagt zich af: waarvoor gebruik ik mijn uren, mijn geld, mijn gezondheid en de mogelijkheden die God geeft?

Paulus eindigt in 2 Thessalonicenzen 3 met een pastorale correctie. De gemeente moet iemand niet behandelen als een vijand, maar hem vermanen als een broeder. Dat bewaart twee uitersten. Enerzijds mogen wij onverantwoordelijk gedrag niet goedpraten uit valse toegeeflijkheid. Anderzijds mogen wij iemand niet afschrijven of hoogmoedig veroordelen. Misschien moet u zichzelf afvragen of u gemakkelijk leunt op de inzet van uw vrouw, kinderen, collega's of gemeenteleden. Misschien moet u juist leren hulp te ontvangen zonder schaamte, omdat u die werkelijk nodig hebt. In beide situaties is het doel hetzelfde: leven voor Gods aangezicht, in liefde tot de naaste en in trouw aan de ontvangen roeping.

Gespreksvragen

1. Wat bedoelt Paulus in 2 Thessalonicenzen 3 met "onordelijk" leven?
2. Waarom is het woord "wil" belangrijk in de uitspraak van vers 10?
3. Welke gevaren kunnen ontstaan wanneer iemand zijn eigen taak verwaarloost maar zich wel met anderen bemoeit?
4. Hoe kan uw dagelijkse werk een dienst aan God zijn?
5. Waarom mogen Spreuken 6 en 24 niet worden gebruikt om zieke of werkloze mensen hard te veroordelen?
6. Wat betekent het in 1 Thessalonicenzen 5 om een kind van het licht te zijn?
7. Op welke manieren kan iemand vandaag een "nachtuil" zijn zonder letterlijk 's nachts wakker te blijven?
8. Hoe kunnen wij elkaar vermanen zonder hoogmoedig of veroordelend te worden?